

Røros Kobberverks circumferenser

Hva var en circumferens?

Ordet betyr omkrets eller område, og circumferensen ble meget ofte beskrevet som en sirkel med en radius som varierte. 2, 3 eller 4 mil forekom hyppig.

Ordet ble vanlig på 1600-tallet og brukt spesielt i 2 sammenhenger. I det ene tilfellet gjaldt det byborgere som fikk enerett til å drive bynæringer (handel og håndverk) innenfor et bestemt område. For det andre kunne bergverk får store rettigheter i omlandet rundt ei gruve eller smeltehytte.

Med andre ord er det her tale om privilegier som kunne bli meget omfattende. Og det er lett å skjønne at for eksempel bergverkene var svært opptatt av å sikre seg retter som kunne trygge grunnlaget for drift. Det tør antydes at det dreier seg om et distriktspolitisk virkemiddel – for å bruke et uttrykk av i dag – som savner ethvert sidestykke i vårt moderne samfunn!

Hvem gav privilegiene?

Jo, det var den aller høyeste makt, kongen. Det syn han/staten bygde bergverkspolitikken på, var at kongemakten hadde rett til metallene i jorda. Dette blir omtalt som regalretten. Bergherren, kongen, hadde rett til å drive bergverk uansett hvem som eide grunnen. Hvis han ikke ville drive, kunne han overlate driften til andre og

bestemme vilkårene. Han hadde også rett til å legge avgifter på næringen. Dansk/norsk bergrett bygde på den tyske. I andre land fant man et annet syn, nemlig at enten jordeieren eller finneren hadde retten til funne metaller.

Et kongelig brev

datert 19. oktober 1646

Hva bergverksprivilegier kunne omfatte, gir nettopp dette brevet det kanskje aller beste eksempel på. Det er det mest gjennomarbeidede av alle, hevder historikeren Rolf Fladby.

Dokumentet var underskrevet av kong Christian IV, og gav mottakeren Jochim Jürgens, rettigheter for å kunne drive "*Bergverch udi Holtaalens prestegield ved Roeraas.*"

I et område med en radius på fire mil rundt bergverket, circumferensen, skulle eierne av verket ha enerett til all slags malm. Når det gjaldt elver og fosser, hadde verket enerett til å bruke disse. Det trengtes for å drive vasshjul, blåsebelger og store hamrer i smeltehyttene. Verket kunne bruke skogene i området etter behov til kol, settved, røstved m.m. Det kunne hogges uten å betale i kronens skoger og for billig betaling i adelens og geistlighetens skoger. Bøndene er ikke nevnt med ett ord.

Men det er de når det blir tale om

plikt til kjøring og arbeid for verket når behovet er der. Det skal rett nok skje for billig betaling. Billig betyr her rett rimelig.

Innen cirkumferensen hadde ingen lov til å hogge sagtømmer eller annet virke som verket kunne ha bruk for.

Verket fikk innføre mat tollfritt – og hadde enerett på handel. Betjenter og samtlige arbeidere var fritatt for skyssplikt og militærtjeneste (dog ikke under krig). Bergverksarbeiderne var også fritatt for skatt. Næringen hadde til og med sin egen rettsinstans, Bergretten, som ble nedlagt først i 1830. Etter reglene skulle Bergretten dømme i bergsaker, sivile saker mellom bergfolk og i mindre straffesaker.

Hadde bergverksnæringen rettene, så er det på den andre sida heller ikke tvil om hvem som hadde pliktene. Det var bøndene, som skulle yte skyss, militærtjeneste og skatt i tillegg til kjøring og skogarbeid. De skulle også som før ha veiarbeidsplikt. Billig betaling skulle det bli hvis det ble mer veiarbeid enn før.

Hvorfor gav kongen bergverkene så store særretter?

Det er åpenbart at kongen hadde store forhåpninger til næringen. Og det var ikke uten grunn. Når det lyktes å få i gang drift, skulle kongen ha en tiendedel av verdien av det som ble produsert. Dette var felles regel for all bergverksdrift. Dernest hadde kongen rett til å kjøpe det han trengte av metall. Og ble kobber eksportert – en god del ble solgt til Tyskland og Holland – skulle det betales toll til kongen.

Bergverksnæringen bidro med an-

dre ord til å bygge opp statsinntektene og øke statens makt bl.a. militært. Det var sterkt ønskelig for å kunne hevde seg overfor andre land, spesielt da arvefienden Sverige.

Når det gjelder bruken av metaller, så ble mye kobber og jern brukt i rustningsproduksjonen (skytevåpen). Mye kobber ble brukt på store prestisjebygg i Danmark (slott og kirker). Hvem har ikke falt i staver over Københavns irrgørne takflater i morgensolen?

Og som vi alle vet, så ble mye kobber, jern o.a. metaller brukt til å lage redskaper og utstyr av ulike slag.

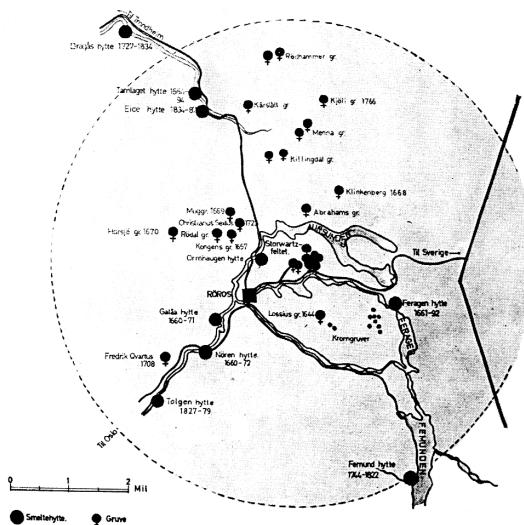
Hvor stort var privilegieområdet av 1646, og hva fantes innenfor grensene?

Området hadde form som en sirkel med sentrum i Gamle Storzartz, "fundgruben".

Radius i sirkelen var på 4 mil. Den gamle mila blir ofte regnet for å ha vært 11,3 km. I Glåmadalen gikk yttergrensa over Telneset mellom Tolga og Tynset, i Femundområdet like sør for Femundshytta og i Gauldalen gjennom Haltdalen.

Innenfor sirkelen fantes de gamle bygdene Haltdalen (delvis), Ålen, Dalsbygda/Os og Vingelen. I nåværende Røros kommune var det en spire til en befolkning. Ubebodd var det rundt Femund, i Os øst for Glåma, dalene østover fra Os og Tolga og i Tolga-bygda. Samlet folketall var ca. 1000. Verkets hovedgruver, Storzartz-feltet og Nordgruvene, lå midt i området. Skog fantes det mest av langs elver og sjøer i dalene.

Kart over GRUVER og HYTTER rundt Røros

Cirkumferensen av 1646 Sikret særrettene driftsgrunnlaget for Kobberverket?

Spørsmålet kan besvares med ja når det gjelder ett område, ellers nei. Malmen i de nevnte hovedgruvene strakk stort sett til. De fleste forekomstene innen 1646-cirkumferensen ellers var små med unntak av i Ålen. Men lett etter malm ble det støtt og stadig. Verket hadde ertsfinnere på lista over ansatte.

Ei skikkelig utfordring var det imidlertid å skaffe nok hender til å arbeide i gruver, smeltehytter, i skog og med transport. Det er før nevnt hvor grisgrendt bergverksområdet var. Derfor er det virkelig bemerkelsesverdig hvordan mennesker både fra nærmere og fjernere trakter etter hvert seg inn i distriktet. Så da Rørosverket feiret 100-årsjubileum i 1744, framholdt sogneprest Abildgårds i sin berømte "Jubel Prediken" at mens det for 100 år siden holdt til 7-8 familier der bodde nå over

2000 mennesker i menigheten.

Og på Tolga, den nest største av bergverksplassene var det ifølge et manntall totalt 418 innbyggere i 1731. Der var det før bergverkstida 1 gard. Takket være områder utenfor cirkumferensen så ser det ut til at det etter hvert ble arbeidshender nok.

Ei seigere utfordring å vinne over ble det å skaffe mat og andre forbruksvarer til hushold og drift av bergverket. Høyda over havet var stor, sommeren kort, modent korn lykkes det knapt å få, jorda skrinn, spesielt øst for Glåma. Avstandene innen distriktet store, veien til folkerike strøk og til havet var lang når de måtte gå, ri eller kjøre med hest og slede.

Bergverkssamfunnene generelt og Røros spesielt hadde store forsyningsproblemer. Dette var bakgrunnen for at privilegiebrevene hadde bestemmelser om toll- og avgiftsfritt innkjøp av varer til bergverk og bergfolk. Ved det enkelte verk fantes et provianthus som solgte varene til verksarbeidere og bønder. Proviaanthusene hadde enerett til handelen i hvert fall etter bestemmelsene som gjaldt. For mye ble handlet utenom, altså ulovlig.

Kornvarene var viktigst i verdi, først og fremst bygg og rug. Malt var et annet viktig produkt. Ellers ble det omsatt smør, ost, erter, flekk, salt, fisk, lerret, vadmél, tobakk, brennevin og hester. Det var vanlig at lønn ble utbetalt i form av varer. Til verksdrifta trengtes redskaper, krutt, jern, lær, tauverk og annet utenfra mens kol, ved og tømmer ble skaffet lokalt. Det var partisipanten og provianskriveren, bestyrer av provianthuset, som stod for innkjøpene.

Hvor kom så varene fra?

Korn kom fra Trondheim, Hedemarken og Gudbrandsdalen (Lom). Peder Hjort nevner at det før hadde kommet spesielt mye smør fra Sogn. Kjøtt hadde det vært hentet bl.a. fra Romsdalen. Nordfjord og Gudbrandsdalen leverte flest hester.

Hva kunne så bygdene innen cirkuferensen bidra med? Vi vet det ble levert en del kjøtt. Det bidro også samene med. Og et typisk lokalt produkt som skjørost ble solgt på provianthuset. Det som imidlertid betydde mest, var at gruve- og hyttearbeiderne ved verket fikk jord som de kunne dyrke høy på og fø en liten buskap. Skifter fra midten av 1700-tallet viser at i gjennomsnitt hadde Rørosarbeideren hest, 4-5 storfe og 3-4 sauer eller geiter. Historikeren Jon Birger Larsen forsøkte å beregne kaloritilskuddet fra egne husdyrprodukter og endte på at de utgjorde ca. 20% av den totale energitilførselen. Også bruksbøndene, de som gjorde skogsarbeid og transport for verket, trengte å kjøpe varer utenfra.

Lasskjørere fra Trøndelag, Hedemarken, Gudbrandsdalen, Sverige og andre steder bidro med transport som for det meste foregikk om vinteren. Ikke ei korntønne hadde kommet fram hvis ikke snøen hadde hjulpet til, skriver Andreas Holmsen stutt og fyndig.

Den største utfordring Kobberverket møtte

I en uttalelse fra verksledelsen i 1719 heter det:

"Den væsentligste Brøst (det vil si mangel) er Utilstrækkeligheten af Skov innen dets

Cirkuferens".

Det vrimler av tilsvarende utsagn fra representanter for verket. Og som et ekko forplanter de seg og går igjen i beretningene skrevet av folk som besøkte Røros. (Bedemar, Breton, Clarke, Fabricius, Kraft, Linné, Malthus, Schøning, Sundt og andre),

Så her er vi ved selve nøkkelproblemet, flaskehalsen som avgjorde hvordan det kom til å gå med verkets produksjon. Forklaringen ligger i måten arbeidet foregikk på i gruvene og smeltehyttene i "Gammeltida". Det vil si fram til ca. 1890.

I gruvearbeidet ble settved, bergsved nyttet til fyrsetting slik at ilden gjorde berget sprøtt og det ble lettere å bruke redskap på det. Den berømte 5-trinns smelteprosessen krevde ved til kaldrøsting og vendrøsting. Kol ble nyttet til skjærstenssmelting, svartkobbersmelting og ganing. Ellers trengtes trevirke til ved, materialer og tømmer til all slags bygging.

Sverre Ødegård gjorde et regnestykke (se utstilling på Rørosmuseet). Han sammenlignet volumet av smeltet malm med volumet av skogsprodukter som trengtes i gruver og hytter. Mengden av kol og røstved ble ca. 11 ganger større enn malmvolumet, ca. 15 ganger når vi legger til settved til gruvene. Og hvor havner vi når vi pluser på ved, materialer og tømmer? Opp mot 20 ganger?

Se for deg 1 fyrstikkeske mot 20 esker! Totalt er det anslått at det i de 250 år "Gammeltida" varte, ble hogd hele ca. 12 millioner m³ trevirke for Rørosverket. Gjennomsnittet pr. år blir da ca. 50000 m³. Herredskogmester Galåen har opplyst at i dag hogges det ca.

20-30000 m³ pr. år i distriktet. Siden volumene var så svære, ble det selvsagt et veldig behov for hoggere, kolbrennere, lasskjørere og trekk-kraft (hester og okser) til all frakt. Resultatet ble at det var atskillig flere bønder – opp mot det dobbelte stundom – som arbeidet for kobberverket enn arbeidere i gruver og smeltehytter. Slik var det både i jernverks- og kobberverksnæringen. Lignende tall har vi fra Sverige. Og jevnt over gikk ca. 70% av driftsutgiftene med til å betale bøndene.

Rørosverkets 200-årige kamp

Gjennom siste halvdel av 1600-tallet kom det klager: Skogen rundt verket var ruinert. Forrådet var lite. Det var hogd snauvt i en avstand av 2,5 mil fra Røros.(1670) Skogen var hardt rasert særlig sør for Tolga (ved yttergrensa sirkelen)(1693). Verket var da for lengst i gang med å inngå avtaler med bønder utenfor cirkumferensen om å levere kol, og bøndene var interessert hvis de fant betalinga brukbar. På det legale området kom det en bergordnans (lov, forskrift) alt i 1683, og den gav en generell rett til avgiftsfri bruk av kongens og kirkens skoger. Denne retten gjaldt altså ikke sameier og andre former for privat eie. Mest skog i verkets nærområde var det rundt Femund og særlig etter Glåmdalen gjennom Tynset, Alvdal og Stor-Elvdal. Så verket vendte seg dit. Kampen for mer trevirke ble ført på høyst ulike vis. Det ble ført rettssaker. Et berømt eksempel er sak mot rendølene om bruksrett i Statsallmenningen sør for Femund. Det var skogsak mot Aas-bøndene i Vingelen rundt 1690. 200 år senere var det prosess om Kronskogen i Tolga.

Det var under den tolgingenes sakfører Ingar Nilsen beskyldte verket for å ha stukket unna dokumenter og ha laget falske underskrifter.

Verket drev en del oppkjøp av skog og garder. I 1826 kjøpte det sin argeste konkurrent, Fredriks gaves verk. Nøyaktig 100 år før ble ei hel grend, Tufsingdalen, kjøpt på auksjon. Verkets leilendinger fikk temmelig stramme vilkår. Tufsingdølene ble nektet å bygge flere garder, og det var forbud mot å leie ut hus/rom. Jo flere folk, jo mer forbruk av trevirke!

Oppsitterne ble pålagt å holde minst 2 kjørekreaturer til verkets bruk. Verket truet med utflagging (flytting til Sverige), og hilste unionen 1814 velkommen.

Riksgrensa fikk det imidlertid flyttet inn på gammelt svensk område øst for Femund. Det betydde mer skog. Oberst Mangelsen, stor deleier i verket, ble medlem og senere formann i den norske delen av grensekommisjonen og lyktes i grensesaken som ble avsluttet i 1751.

Innkroning av skog var noe verket befattet seg en del med. Skog som kunne tilhøre ulike eiere, ble fredet og reservert for verkets bruk. Bygdefolk hadde lov til å hogge det nødvendige, og hva det var, ble definert av verket. Brøt noen reglene, ble de tiltalt og stilt for verkets egen domstol, Bergretten.

I 1753 ble hele 25 personer tiltalt i den vesle grenda Feragen, og i 1760-årene haglet det nærmest med slike saker på Tolga.

Verket hadde utviklet sans for forbud. Det ble innført forbud mot løv-

hogst (løv ble nyttet til dyrefôr) og geitehold. Ei tid ble det syslet med forslag om forbud mot å nytte bark til brød. Men forslaget ble ikke vedtatt. Kontrollen ville bli for vanskelig å gjennomføre!

Det mest betydningsfulle forbud gjaldt tømmerhogst, for mer enn noe annet fryktet verket at bøndene skulle hogge tømmer, fløte det etter Glåma og selge det til trelasthandlere på Østlandet. En slik hogst ble for alvor aktuelt utover 1700-tallet, men alt i privilegiebrevet fra 1646 står det at ingen hadde lov til å hogge sagtømmer eller annet virke som verket kunne ha bruk for. Utenfor 1646-cirkumferensen prøvde verket å inngå avtaler med bøndene om at de skulle holde seg borte fra å hogge tømmer. En slik avtale ble gjort i 1735 mellom tylldøler og verket. Hva skjedde hvis noen hogg ulovlig, som det hette? Verket la beslag på tømmeret og auksjonerte det bort.

En mulig konklusjon etter denne gjennomgangen kan være at verksleiderne kunne det meste! Og når det gjelder midler nyttet i maktkamp, tør få være av nyere dato! Og den stundom helt intense kampen Rørosverket førte, er det beste bevis for hvor nødvendig det var å sikre seg mer skogressurser enn 1646-cirkumferensen hadde.

Cirkumferens nr. 2

Etter hvert som Rørosverket høstet erfaringer med 1646-cirkumferensen, ønsket verket å utvide den.

Rundt 1740 strevde Rørosverket med å utmanøvrere andre som drev bergverk i Alvdals-området. Det var øn-

sket om å få mer kol fra dette distriktet som lå bak. Verket argumenterte for å få 10000 lester årlig fra Tynset-Alvdal. Dette var ca. en halvpart av årsforbruket. Målet var å oppnå en langsiktig avtale om slik leveranse.

Men i stedet for å bli imøtekommet opplevde verket at Rentekammeret (den tids finansdepartement) skrev ut et privilegiebrev til et omorganisert og styrket Fredrik Gaves verk, Rørosverkets sterkeste konkurrent. Det var dette Peder Hjort kalte *"det betydeligste Stød Røros Verk i nyere Tid har faaet."*

Temperaturen steg raskt etterpå. Det ble brevveksling, befaringer, forslag, aksjoner blant bøndene (de ville selv rå med skogen), reiser bl.a. til København.

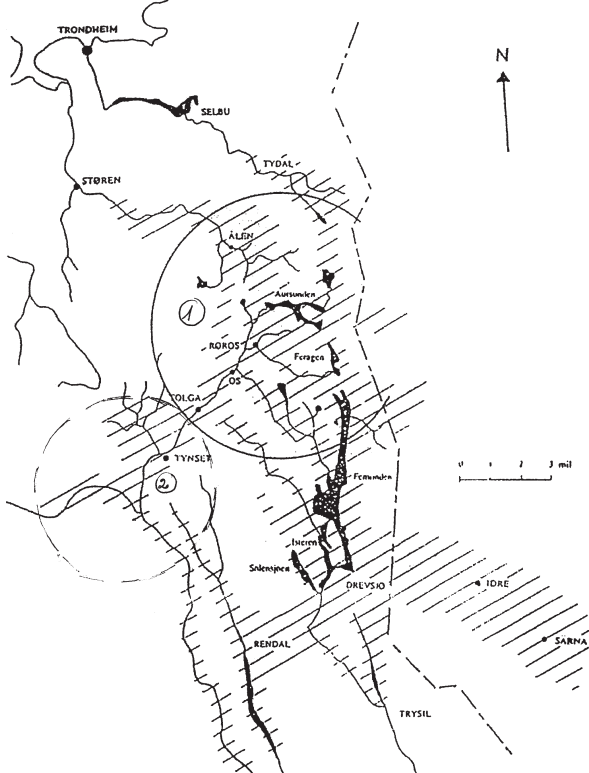
Men det gikk trått for Rørosverket å få gjennomslag overfor Rentekammeret. Peder Hjort mente det skyldtes at verkets utsendte, oberst Mangelsen, oppførte seg meget hissig og *"vakte undertiden Vrede paa høie Steder ved altfor haarde Expressioner"*.

Så kom avgjørelsen i 1753, for da bestemte kongen at skogen skulle være felles cirkumferens for de to verk. Den fikk en radius på 3 mil med sentrum i Lovise hytte i Alvdal. I nord nådde sirkelen til Telneset, slik at den nye og den gamle sirkel møttes der.

Bøndene kunne levere til det verket de selv valgte. Det ble ansatt en skoginspektør som skulle fordele kol m.m. mellom verkene, og han skulle forhindre rovdrift.

Hvordan endte det så?

Rørosverket kom etterpå til den vurdering at nyordningen var *"– til Røros*

Circumferens nr. 2,
med sentrum i Lovise Hytte.

Verks store Nachdel –”. Ikke minst var dette fordi lettere og kortere frakt fikk bøndene til å levere til Fredriks gave. Cirkumferensene løste altså ikke ressursproblemet, og ble opphevet formelt ved lov i 1816.

Det reelle skogdistriktet var slik i 1818:

Gauldal fogderi: 33,89 kvadratmil
 Nord-Østerdal
 fogderi: 82,10 kvadratmil

En legal begrensning fantes. Skogene skulle ikke hogges mer enn de tålte! De ulike distrikter ble av departementet pålagt å levere et visst kvantum kol. Av dette kom betegnelsen kvantumdistrikter. Men i tillegg ble det operert med reserve områder. Disse lå aller lengst i sør: skogen sør for Femund, i Ytre Rendal, i Sverige, mellom

Alvdal og Stor-Elvdal (Langstranden). Se kartet!

I tidsrommet 1851-67 ble det årlig brukt 11880 lester kol, og av dette kom 5084 fra utvidelsesdistriktene! Dette var situasjonen like før den store omlegging rundt 1890 da Rørsverket gikk over til ny, enklere og mer effektiv smeltemetode, og drifta ble samlet i smeltehytta på Røros mens de andre hyttene ble lagt ned. Koks erstattet kol, og Rørsbanen avløste fra 1877 alle kjørekarene og hestene.

Gammeltida var slutt!

Kirsti Jordet
 Turistvert
 2542 Vingelen

Fogderi Gauldal		Tolgens Hytte	
1	Alvdalen, Trondheim og Nordre C. den 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	1	Sjølshyttetun
2	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	2	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
3	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	3	Sjølshyttetun
4	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	4	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
5	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	5	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
6	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	6	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
7	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	7	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
8	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	8	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
9	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	9	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
10	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	10	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
11	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	11	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
12	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	12	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
13	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	13	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
14	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	14	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
15	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	15	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
16	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	16	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
17	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	17	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
18	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	18	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
19	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	19	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
20	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	20	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
21	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	21	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
22	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	22	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
23	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	23	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
24	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	24	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
25	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	25	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
26	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	26	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
27	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	27	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
28	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	28	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
29	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	29	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
30	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	30	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
31	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	31	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
32	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	32	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
33	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	33	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
34	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	34	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
35	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	35	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
36	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	36	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
37	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	37	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
38	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	38	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
39	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	39	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
40	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	40	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
41	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	41	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
42	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	42	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
43	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	43	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
44	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	44	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
45	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	45	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
46	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	46	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
47	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	47	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
48	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	48	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
49	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	49	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...
50	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...	50	de 11. januar 1818, medens de gamle skogdistrikter...

Erik Haarseth, Rendalen var skogfogd og bl.a. ansvarlig for kølleveranse til Tolgen Hytte, med lengste avstand på vel "8 Miile".
 Fra gardsarkivet på N. Hårset.